

РЕШЕНИЕ

№ 112

Гр. София, 26 февруари 2026 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение в открито съдебно заседание на двадесет и осми ноември през две хиляди двадесет и пета година в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БЛАГА ИВАНОВА

ЧЛЕНОВЕ: КРАСИМИРА МЕДАРОВА
НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

при участието на секретаря НЕВЕНА ПЕЛОВА
и след становище на прокурора от ВКП ПЕТЯ МАРИНОВА, като разгледа докладваното от съдия МЕДАРОВА наказателно дело № 849/25 год. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството пред ВКС е по реда на глава XXIII от НПК.

Образувано е по касационна жалба на подсъдимия Д. С. Д. чрез упълномощения му защитник адв. К. К. срещу въззивно решение № 229/19.06.2025 г. на Софийски Апелативен съд, постановено по в.н.о.х.д. № 280/2025 г., в която са релевирані всички касационни основания по чл.348, ал.1, т.1-3 от НПК и се прави искане за отмяна на въззивното решение и за оправдаване на подсъдимия Д., алтернативно – за връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

В касационната жалба на защитата на подсъдимия Д. се излагат съображения за неправилна доказателствена дейност на въззивната инстанция, изразяваща се в нарушаване на забраната по чл. 118, ал.2 от НПК чрез разпит на свидетеля Я. по делото и в кредитиране на показанията на свидетеля Я. К., лице със спорна свидетелска годност, зависим от наркотични вещества, който е починал в хода на наказателното производство. Оспорва се посмъртната комплексна съдебно-психиатрична експертиза на същия свидетел, изготвена на базата само на писмени документи с голяма давност, без изискване на допълнителни данни от близките на лицето, което лишава изводите ѝ от обективност. Отделно показанията на К. се оценяват като крайно противоречиви по отношение главния факт на доказване по делото, като се сочи, че противоречията между тях са установени още във фазата на досъдебното производство. Оспорва се и цялостната оценка на доказателствата по делото, които са довели до извода на съда, че в хода на извършваната от подсъдимите полицейска проверка лицето е било „проверено и освободено“, поради неправилната им интерпретация. С оглед посочените нарушения се застъпва тезата за допуснати процесуални пороци при формиране на вътрешното убеждение на въззивния съд по фактите на обвинението, което е основание за отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане на САС.

Срещу решението на въззивния съд е постъпила и лична касационна жалба от подсъдимия Ц. Д. М., в която се сочат касационните основания по чл.348, ал.1, т.1-3 от НПК и се прави искане за отмяна на въззивното решение с посочване на

две алтернативи - за оправдаване на подсъдимия или за връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд. В жалбата на подсъдимия М. се твърди, че в основата на въззивното решение неправилно са поставени показанията на починалия свидетел К., които са разнопосочни и взаимно изключващи се в отделните фази на производството и противоречат на останалите събрани гласни доказателствени средства, което не е било преодоляно посредством допускане на очни ставки, които съдът е отказал. Твърди се, че неоснователно са игнорирани обясненията на подсъдимите и заключението на съдебнопсихиатричната експертиза /СПЕ/, изготвена от д-р К.-Д. след смъртта на свидетеля, като неправилно е кредитирана комплексната съдебно-неврологична и психиатрична експертиза /КСНПЕ/, която е необоснована. С оглед изложеното се сочи, че решението почива на предположения, което по естеството си представлява съществено нарушение на процесуалните правила и налага неговата отмяна.

В съдебно заседание пред касационната инстанция подсъдимият Д. се представлява от упълномощения защитник адв. К., която поддържа касационната жалба с наведените касационни основания и съображенията в тяхна подкрепа, както и с искането за връщане на делото за ново разглеждане, поради допуснати от въззивния съд съществени нарушения на процесуалните правила. Акцентира върху кредитираната от съда посмъртна комплексна съдебно-неврологична и психиатрична експертиза за свидетеля К. и на противоречията в показанията му относно произхода на намерените наркотични вещества, както и на липсата на доказателствена опора на извода на съда за освобождаването му след направената проверка от подсъдимите, които сочат на съществени празноти в решението на САС и намира, че същото следва да се отмени.

Подсъдимият Д. в последната си дума пред ВКС моли за справедливост и заявява, че е невинен.

Подсъдимият М. пред ВКС се представлява от упълномощен защитник адв. Е. Й., който поддържа касационната жалба на подсъдимия и направеното искане за отмяна на въззивното решение и за връщане на делото за ново разглеждане, поради наличие на множество допуснати нарушения на процесуалните правила.

Защитникът на подсъдимия счита, че обвинението за неговия подзащитен е останало недоказано, поради липса на убедителни доказателства в негова подкрепа, с оглед основаването му на показанията само на един свидетел, К., чиято свидетелска годност се оспорва и в показанията му се съдържат съществени противоречия. Позовава се на разпита на същия свидетел, в който е съобщил за разговор с разследващ по делото орган, който му е заявил, че ако разкаже всичко ще бъде свидетел и няма да има проблеми, а е следвало да бъде конституиран в качеството на обвиняем, защото държи наркотични вещества. Счита, че тази практика е честа и е с цел избягване на наказателна отговорност на определени лица. Оспорва кредитирането на показанията на свидетеля Я., който е извършвал действия по наблюдение, които представляват специални разузнавателни средства /СРС/ и съгл. чл. 118, ал.2 от НПК не може да е свидетел по делото. Оценява експертизата на д-р К.-Д. като обективна и намира кредитирането на КСНПЕ за неправилно, поради установената необективност в показанията на К.. В заключение посочва, че от всичко изложено се установява, че съдът не е изпълнил задълженията си по чл. 305, ал.3 от НПК за обсъждане на доказателствата по делото и не се е съобразил със забраната една осъдителна присъда да почива на предположения. Намира за абсурдно двама полицаи с безупречна професионална репутация да бъдат възприети по-несериозно от едно лице с психиатрично заболяване, наркотична зависимост и криминално минало.

В последната си дума пред ВКС подсъдимият М. моли да се уважи касационната му жалба.

Прокурорът от ВКП пред настоящата касационна инстанция изразява становище, че жалбите на двамата подсъдими са допустими, но неоснователни и в съдържателен план съвпадат с въззивните им жалби срещу присъдата на първата инстанция, на чиято неоснователност е даден аргументиран отговор от САС, поради което въззивното решение следва да се остави в сила. Оценява за правилна доказателствената и аналитична дейност на апелативния съд, като счита, че в решението са изчистени противоречията в показанията на разпитаните свидетели Я., Н. и К., и в мотивите съдът е отделил специално място за анализ на заключенията на психиатричните експертизи, като е дал обоснован отговор на въпроса коя от тях кредитира и по какви съображения, поради което не е налице съществено нарушение на процесуалния закон. Наложеният наказателен акт определя за отмерени в занижен размер, но поради липсата на протест счита, че решението следва да се остави в сила, като сочи, че от страна на подсъдимите липсват аргументи в подкрепа на оплакването им за явната несправедливост на наказанието.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, след като обсъди наведените в касационните жалби на подсъдимите Д. и М. основания и като съобрази доводите на страните от съдебно заседание, в рамките на законовите си правомощия по чл.347, ал.1 от НПК, намира за установено следното:

С присъда от № 260000/24.01.2024 г., постановена по н.о.х.д. № 1221/2021 г. по описа на Софийски Градски съд, НО, 20-ти състав подсъдимите Д. С. Д. и Ц. Д. М. са признати за виновни в това, че на 15.05.2018 г. в [населено място], в района на /автогара/, в съучастие като съизвършители в качеството им на лица, заемащи отговорно служебно положение-полицейски орган, всеки един от тях, чрез изнудване, посредством злоупотреба със служебно положение поискали и приели обещание за облага, която не им се следва от Я. Д. К., сумата от 400 лв., за да не извършат действие по служба (за да не осъществят сезиране и предаване на компетентен орган за предприемане на действия във връзка с констатирано престъпление по чл. 354а, ал.1 от НК), поради което и на осн. чл. 302, т.1 и 2, вр. чл.301, ал.1, вр.чл.20, ал.2, вр. ал.1 от НК и чл.54 от НК са осъдени, всеки един от тях на лишаване от свобода за срок от три години, изтърпяването на което съдът е отложил за всеки един подсъдимите с пет-годишен изпитателен срок, считано от влизане на присъдата в сила и кумулативно им е наложил глоба в размер на по 2000 лв., както и лишаване от право да заемат длъжност в системата на МВР като държавен служител – полицейски орган по смисъла на чл. 142, ал.1, т.1 от ЗМВР, като държавен служител по смисъла на чл. 142, ал.1, т.2 и ал.4 от ЗМВР, и като работещ в МВР по трудово правоотношение по смисъла на чл. 142, ал.1, т.3 и ал.5 от ЗМВР за срок от пет години.

На осн. чл. 189, ал.3 от НПК съдът е възложил в тежест на подсъдимите Д. и М. направените по делото съответни разноси за всеки един от тях.

С въззивно решение № 229/19.06.2025 г. на Софийски Апелативен съд, постановено по в.н.о.х.д. № 280/2025 г. по жалба на двамата подсъдими, присъдата на СГС е била изменена в частта относно наложените наказания, които са определени при условията на чл. 55, ал.1, т.1 от НК и са били намалени на две години лишаване от свобода и изтърпяването им е отложено с изпитателен срок от три години, както и допълнителните наказания лишаване от права са намалени на три години за всяко подсъдимо лице. Присъдата на СГС е била изменена и в частта относно наказанието глоба, наложено на двамата подсъдими, което е било отменено. В останалата част присъдата е била потвърдена.

Касационните жалби на подсъдимите Д. и М. са подадени в законовия срок по чл.350, ал.2 от НПК и от активно легитимирани страни срещу подлежащ на касационно обжалване съдебен акт, поради което са допустими, като разгледани по същество се намериха за неоснователни.

По оплакването за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила:

Изложените в подкрепа на това касационно основание доводи от касационните жалби на двамата подсъдими до голяма степен съвпадат, като в съществената си част се припокриват, което позволява общото им обсъждане и отговор за това дали е основателност на оплакването.

В основата на същото е поставена неправилната оценка на гласните доказателствени средства, изходящи от свидетеля К., който според защитата е със спорна свидетелска годност, поради зависимостта му от наркотични вещества и установено психично заболяване, както и поради неизяснената причина за неговата смърт, настъпила в хода на съдебното производство пред СГС. Отделно се акцентира върху наличните противоречия в показанията на този свидетел от значение за главния факт на доказване, като се прави съпоставка между депозираните от него в отделните фази на процеса, както и с показанията на свидетеля М..

Възражението срещу оценката на показанията на свидетеля К. е неоснователно. Апелативният съд е изпълнил изключително стриктно задължението си за комплексна оценка на доказателствените източници, като добросъвестно е подложил на проверка всички свидетелски показания, /включително и депозираните от свидетеля К. /в хода на цялостното наказателно производство. Събраните по делото гласни доказателствени средства при разпитите на свидетеля К. /депозираните на досъдебното производство след приобщаването им по реда на чл.281 от НПК/ са били оценени на първо място относно тяхната процесуална годност да послужат като източник на доказателствени факти, след което е извършена оценката за тяхната обективност.

Назначените от първия съд съдебно-психиатрични експертизи за проверка на свидетелската годност на К. са били допуснати по искане на защитниците на двамата подсъдими, което е било мотивирано с данни за заболяване на лицето, под формата на епилепсия, съгласно материалите по делото. Позоваването от защитата на СПЕ, изготвена от вещото лице К.-Д. като аргумент срещу свидетелската годност на К. е неоснователно и решаващите съдилища правилно са изключили заключението от процесуално годните способности за проверка на показанията на свидетеля, поради това, че в същото се съдържат отговори на въпроси от правен характер, а не такива, по които се изискват специални знания от областта на неврологията и психиатрията, като правилно са кредитирали комплексната СНПЕ, изготвена от три вещи лица, специалисти в областта на нервните болести и психиатрията, с оглед неврологичната компонента в заболяването на К.. Комплексната експертиза е изготвена от три вещи лица, при съобразяване с цялостната медицинска документация за заболяванията и проведеното лечение на свидетеля К., на базата на която е дадено заключение, че заболяването епилепсия, от което е страдало лицето се характеризира с два вида припадъци, които независимо от техния вид не протичат с качествена промяна на съзнанието, поради което свидетелската годност на лицето не е била засегната. В конкретика, в заключението е посочено, че формата на епилептичното заболяване на свидетеля К., което съгласно поставената и приживе диагноза е ювенилна миоклонична епилепсия, която се характеризира с генерализирани миоклонични и тонично-клонични припадъци, в които случаи е налице пълна загуба, а не помрачение на

съзнанието. Експертите са отговорили положително на въпроса за свидетелската годност на К., като са заключили, че от неврологична гледна точка видът на епилептичното заболяване не може да бъде причина за неправилно възприемане на фактите от значение за делото или за тяхното възпроизвеждане, респективно причина лицето да не дава достоверни показания за тях. Посочили са и че от психиатрична гледна точка към инкриминирания период, както и по време на воденото досъдебно и съдебно производство не се установява състояние, протичащо с качествени нарушения в съзнанието, които да му пречат да възприема и възпроизвежда факти и обстоятелства от обективната действителност.

Относно проведения разпит в съдебно заседание пред СГС, след запознаване с изготвения видеозапис от същия разпит, поради настъпилата смърт на лицето преди изготвяне на експертизата, са пояснили, че декларираната липса на спомен за определени обстоятелства, свързани с процесното деяние могат да бъдат обяснени с изминалия дълъг период от време и са нормално психологично обясними в ситуацията, в която се е намирал. По въпроса за наркотичната зависимост на свидетеля, в заключението е посочено, че съгласно наличните данни от медицинската документация при К. е била установена вредна употреба на психоактивни вещества, за която има данни, че е била прекратена доста преди инкриминирания период и не е била актуална към процесната дата, поради което не са били налице основания за обсъждането ѝ като фактор, който е относим към въпроса за свидетелската годност на К..

Не се възприема за основателно и възражението от касационната жалба на защитата на подсъдимия Д., че показанията на К. са крайно противоречиви по отношение на главния факт на доказване. Свидетелят е разпитван двукратно на досъдебното производство /показанията от проведените разпити са приобщени по реда на чл. 281 от НПК/ и впоследствие пред СГС, където е проведен един личен разпит, като прочитът на изходящите от него гласни доказателствени средства не показва съществени противоречия при възпроизвеждането на релевантните за обвинението факти. При всички проведени разпити К. е бил последователен в показанията си за това, че е бил спрял за проверка от двамата подсъдими, в качеството им на полицейски служители и след като му е бил извършен личен обиск и в него са намерени наркотични вещества, от същите подсъдими му е била поискана сумата от 400 лв., за да не бъде задържан и да не се изземват държаните от него наркотици. К. не е разполагал с исканата сума, /притежавал е само 20 лв., които подсъдимите са определили като недостатъчни/ поради което се е обадил по телефона на свидетеля М. за съдействие, който от своя страна се е съгласил да изпрати посочената сума по касите на „каса“. След неколкократно телефонни разговори, М. е съобщил на К., че разполага с 300 лв., като полицаите са се съгласили да получат тази сума, макар и в по-нисък размер и да го освободят.

В решението на въззивния съд показанията на свидетеля К. са били оценявани за тяхната обективност и на база кореспонденцията им с показанията на останалите свидетели по делото - Я., В., Н. и чрез проверка посредством заключението на изготвената видео-техническа експертиза за поведението на подсъдимите и свидетеля К. на процесната дата. Правилно е посоченото от САС, че противоречия от съществен характер не могат да бъдат открити и при съпоставката на показанията на свидетеля К. с депозирания от свидетеля М., който пресъздава по аналогичен начин релевантната за обвинението фактология от процесната дата, свързана с проведените между тях разговори по телефона, в които К. му е поискал сумата от 400 лв. и причината, която е посочил за това - даване на подкуп на полицейски служители. В същата посока следва да бъде оценявано и свидетелстването му за последващото съгласие на полицаите да получат само 300

лв., за да освободят К.. Доводите, свързани с показанията на двамата свидетели по повод закупуването и държането на наркотични вещества не са от естество да разколебаят оценката за обективност на показанията им, доколкото лицата не са длъжни да се уличават в престъпление и съгласно разпоредбата на чл. 121, ал.1 от НПК не носят наказателна отговорност ако в тези случаи откажат да свидетелстват.

Показанията на свидетеля М. напълно съответстват и на гласните доказателствени средства, изходящи от полицейските служители Н., В. и Я. в частта относно информацията, която са получили от него за предприетите от подсъдимите действия срещу К., както и на показанията на свидетеля И. за проведените телефонни разговори с подсъдимите относно времето на изискване на справка за криминалните регистрации на К., както и на писмените доказателства по делото за проведената телефонна комуникация между тях.

Възражението срещу процесуалната годност на показанията на свидетеля Я., чрез нарушаване на забраната по чл. 118, ал.2 от НПК да участва като свидетел по делото не почива на вярно разбиране на ограниченията, които посочената разпоредба създава. Заеманата от свидетеля длъжност като служител от системата на МВР не представлява пречка да участва като свидетел по делото при положение, че не е провеждал действия по разследването или съдебно-следствени действия, в това число и под формата на използване на специални разузнавателни средства/СРС/, каквито по делото не са приложени за изготвяне на ВДС, както и не е провеждал разузнавателни беседи с обвиняемите/ в последната хипотеза лицето не може да свидетелства само за фактите и обстоятелствата, които са му били съобщени от лицето, с което е проведена беседата /. ВКС е последователен в практиката си, че личните възприятия на полицейски служители, /които не са извършвали действия по разследването/ относно поведението на обвиняемите лица могат да бъдат обект на възпроизвеждане чрез свидетелски показания от същите полицейски служители и това не е основание за активиране на забраната по чл. 118, ал.2 от НПК спрямо тях, която по принцип не следва да се тълкува разширително. Както и че наблюдението като оперативен способ за прилагане на СРС не може да се отъждествява с наблюдението по смисъла на ЗМВР, което полицейските служители извършват в изпълнение на правомощията си по същия закон./чл. 67 и чл. 91 от ЗМВР/.

Не могат да бъдат възприети за основателни и доводите срещу оценката на показанията на свидетеля И. в частта относно това какво са му съобщили подсъдимите за приключването на проверката на К. и в частност – дали той е бил проверен и след това освободен. Въззивният съд е извършил подробен анализ на показанията на този свидетел и надлежно е аргументирал становището си да кредитира депозираните от него показания във фазата на досъдебното производство, поради по-близкото време на провеждане на разпита от процесната дата в сравнение с даването на показания пред съда. Приложената по делото страница от дисциплинарното производство, водено срещу подсъдимите / материалите от същото не са приложени в цялост по делото/ не може да бъде противопоставяна в съдържателен план на показанията на свидетеля И. и по този начин да се проверява и оборва тяхната обективност. Независимо от обстоятелството дали подсъдимите са съобщили на свидетеля И., че К. е бил освободен след извършване на проверката или не са му подали такава информация, от цялостната доказателствена съвкупност по делото безпротиворечиво е установено, че в проведената телефонна комуникация между тях липсва информация, че по време на проверката на лицето е извършен личен обиск и в негово държане са открити наркотични вещества, / по данни на проверяваното лице/ което в принципен план е изисквало да се извършат процесуално-следствени

действия от компетентните лица, нито, че лицето се задържа от тях за допълнителна проверка. В този смисъл правилно е отчетено от контролирания въззивен съд, че подадената от подсъдимите информация на свидетеля И. не кореспондира с поведението им след първоначалната проверка на свидетеля К., който на практика е бил задържан от тях за времеви период от около три часа, независимо, че не са му били поставени белезници, тъй като подсъдимите са държали документа му за самоличност /личната му карта/ и пликът с личните му вещи, в това число и намерените наркотични вещества, които впоследствие са били иззети от подсъдимите при проведените обиски и при огледа на местопроизшествието.

Възражението на защитата на подсъдимия М., че К. не е бил привлечен към наказателна отговорност при установените данни за извършено от него престъпление против народното здраве, което се разглежда като довод за тяхната необективност е неоснователно. Апелативният съд изчерпателно е съпоставил доказателствените източници по делото, чрез които е могъл да провери верността на заявеното от свидетеля К. с показанията му, депозирани при отделните разпити и надлежно е мотивирал становището си кои от тях кредитира и по какви съображения. В решението е направена изключително подробна съпоставка между депозираните показания на свидетеля при отделните разпити /включително и приобщените по реда на чл. 281 от НПК/, която се отличава с обективен прочит на тяхното съдържание както относно вътрешната им устойчивост така и чрез взаимната им подкрепеност с други контролни доказателства, която е отчетена като фактор за тяхното кредитиране. С оглед изложеното за обективната доказателствена оценка и законосъобразен подход при анализа на неговите показания възраженията, че свидетелят К. е бил мотивиран да даде неверни показания не почиват на обективна доказателствена основа и са напълно неоснователни. Кредитирането на неговите показания и липсата на даден кредит на доверие на обясненията на подсъдимите е при спазване на законовия стандарт за проверка и оценка на доказателствата и средствата за тяхното установяване, а не на база личностовата характеристика на лицата и заеманата от тях длъжност, които не могат на самостоятелно основание да бъдат използвани като критерии за обективност на изходящите от тях доказателствени средства. Привличането на лицата към наказателна отговорност е от компетентността на прокуратурата и разследващите органи и не е в правомощията на съда да се произнася по непредявено обвинение или да обсъжда връзката му с предмета на делото.

В заключение касационната проверка на контролираното решение установи, че доказателствената дейност на въззивния съд не страда от процесуални пороци и вътрешното му убеждение по релевантните за обвинението факти е законосъобразно формирано. Фактическите изводи на САС за поискана от двамата подсъдими в заеманото тях качество на полицейски орган парична сума от свидетеля К., която не им се следва и приемането от тяхна страна на обещание за същата с инкриминираната от обвинението специална цел и посредством злоупотреба със служебното им положение, са доказателствено обезпечени в изискуемата от закона степен и съдът не е допуснал превратно тълкуване на доказателствената съвкупност, което да не е съобразено с действителното съдържание и смисъл на отделните доказателствени източници.

С оглед изложеното, оплакването по чл.348, ал.1, т.2 от НПК от касационните жалби на двамата подсъдими се намери за неоснователно, респективно искането им за отмяна на въззивното решение и за връщане на делото за ново разглеждане не може да бъде удовлетворено.

В касационната жалба на защитата на подсъдимия Д. и в личната жалба на подсъдимия М. претенцията за нарушение на материалния закон се мотивира с наличието на съществени процесуални нарушения, изразяващи се в пороци при формиране на вътрешното убеждение на контролирания въззивен съд по фактите на обвинението, които не се установиха при постановяването на същото решение. В рамките на установените правно значими факти, законът е приложен правилно. Предвид изложеното от фактическа и правна страна, претенцията от жалбите за оправдаване на подсъдимите, поради недоказаност на обвинението е неоснователна и не може да бъде удовлетворена.

В касационните жалби и на двамата подсъдими формално се съдържа оплакване за наличие на касационното основание по чл.348, ал.1, т. 3 от НПК, но и в двата процесуални документа липсват посочени съображения в негова подкрепа. Такива не са изложени и в пледоарията на защитата пред настоящата касационна инстанция, поради което не са налице процесуални предпоставки за контролиране на справедливостта на наложените на дейците наказания, които остават извън пределите на касационната проверка.

По изложените съображения касационните жалби на подсъдимите са неоснователни и не следва да бъдат уважавани, а решението на въззивния съд като правилно и законосъобразно следва да се остави в сила.

Водим от горното и на основание чл.354, ал.1, т.1 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 229/19.06.2025 г. на Софийски Апелативен съд, постановено по в.н.о.х.д. № 280/2025 г.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: